

## PROBLEMLERİ ÇÖZEN PEYGAMBER

Dünya, insanoğlu için bir imtihan hayatıdır. İmtihanın içinde, iyi anlar olabileceği gibi, sıkıntılarla da karşılaşmak mümkündür. Bireylerin farklı farklı yaratılmış olması, herkesin kendine özgü anlayış ve düşünce yapısıyla tezahür etmesi, zaman zaman aynı meseleler üzerinde tartışmaların yaşanmasına sebep olabilmektedir. Bireyler arasında çıkan problemlerin çözüme kavuşması elzem olandır. Söz konusu çözüme ulaşmak için bir takım yöntemlerin kullanılması, meselenin halledilmesi kadar önem arz etmektedir.

Hz. Peygamber (s.a.s.), hayatında karşılaştığı hem bireysel hem de toplumsal problemleri farklı yöntemlerle çözmeyi başarmıştır. O'nun problem çözme yöntemleri arasında kırıp dökmekten ziyade, merhameti ön plana çıkaran bir yaklaşımla hareket ettiği bilinmektedir. O'nun hayatında uyguladığı problem çözme yöntemlerini şu şekilde zikredebiliriz:

Allah Rasûlü'nün problemlere merhametle çözüm ürettiğine dair şu örnek önemlidir. Cabir (r.a.) anlatıyor. Hz. Peygamber ile bir savaştan dönüyorduk. Muhacirlerden şakayı çok seven bir adam Ensâr'dan birine vurdu. O sahabi, kendisine vurulmasına çok kızarak mensubu olduğu kabile olan Ensar'dan sahabilere Ey Ensâr! yetişin diye seslendi. Şaka yapan muhacir de Ey Muhâcir! yetişin diye çağrıda bulundu. Bunun üzerine Allah Rasûlü onların yanına gelerek “Birbirinize bu cahiliyye halkının söylemini nasıl kullanırsınız” dedi. Daha sonra meseleyi tetkik etti. Onlara, bu tür davranışları bırakın, çünkü onlar kötü şeylerdir, dedi ( Buhârî, Menâkıb 9). Allah Rasûlü, her iki sahabiye karşı öfkelenmemiş, kabileler arası bir savaşa bile gidebilecek durumu merhamet diliyle çözmüştür.

İnsanlar, dünya kurulduğundan günümüze kadar etrafındakilerle yaşadığı problemlerin bir kısmını ikna etme yöntemini kullanarak çözmüşlerdir. Bu çerçevede, farklı ikna etme yöntemleri kullanmışlardır. Hz. Peygamber de ikna metodunu çok fazla kullananlardandır. Mesela, bir yetim ile Ebû Lübâbe isimindeki sahabi, anlaşmazlığa düştükleri hurma bahçesi meselesini halletmek için Allah Rasûlü'ne gelirler. Allâh Rasûlü, Ebû Lübâbe lehine karar verince yetim ağlamaya başlar. Bunun üzerine Hz. Peygamber ona “O hurmayı ona ver, sana cennette onun gibisi verilsin” diye cenneti ön plana çıkararak ikna etmek için bir teklifte bulunur. Ancak yetim sahabi bu teklifi kabul etmez. Nihayet sırf o cennet müjdesine ulaşabilmek için İbnü'd-Dahdaha, iki bahçe fiyatı karşılığında onu satın alır ve yetime bağışlar (Abdürrezzak, *Musannef*, 406-407).

Bir kişinin, karşıdakinin yerine kendisini koyması ve diğergamlık anlamlarına gelen empati, bir Müslümanın karşıdaki bireyin halini anlaması, meseleleri çözerken kendini onun yerine koyması olarak da tarif edilebilir. Yapılan araştırmalara göre, empati kuranların karşıdaki kişileri daha iyi anladığı, kurmayanların ise problem ürettikleri tespit edilmektedir. Rasûlüllâh (s.a.s.)'in hayatında ve birebir sohbetlerinde anlattığı empati örnekleri oldukça fazladır. Bunlardan birisi ise şöyledir: Rasûlüllâh (s.a.s.), şöyle buyurmaktadır: Bir adam, yolda yürürken susadığını hissetti. Bir kuyuya rastladı. İçine inip susuzluğunu giderdi. Kuyudan çıkınca, susuzluktan toprağı yalayan bir köpek gördü. Adam kendi kendine, Bu köpek de benim gibi susamış deyip tekrar kuyuya inip, mestini su ile doldurup ağzıyla tutarak dışarı çıktı ve köpeği suladı. Allah, onun bu davranışından dolayı memnun oldu ve günahlarını bağışladı (Buhârî, Şirb 9). Problemlerde herkes kendi açısından meseleye bakmaktadır. Karşı taraftan meseleye bakıldığında belki de

anlayamadıklarımızın farkına varabileceğiz. Allah Rasûlü, mezkûr örneği Müslümanların yaşamlarında dikkat etmelerini istediğinin bir kanıtıdır.

Rasûlüllâh (s.a.s.), karşılaştığı problemlerin bazılarında kızdığı halde bunu dışarı yansıtmamıştır. Kızdığı, yüzünün kızarmasıyla anlaşılan Hz. Peygamber'in öfkelerini tuttuğu, sükût etmesiyle meselenin hallolduğu bilinmektedir. Bu çerçevede O'nun hayatından şu örneği zikretmek gerekir: Allah Rasûlü, Hz. Aîşe'nin odasında iken Safiye validemiz Peygamber efendimize bir kap yemek göndermişti. Hz. Aîşe diyor ki, hizmetçinin elindeki tabağı görünce kıskançlık duygusunun tesiriyle çok öfkelenmişim. Hizmetçinin eline vurarak yemeği yere döktüm, tabağın da kırılmasına sebep oldum. Peygamber'in yüzüne bakıp da öfkelenmişini görünce üzuldüm, "Bugün bana fena bir şey söylemesinden Allah Rasûlü'ne sığınırım" dedim. Hz. Peygamber kalktı, tabağın kırıklarını ve yere dökülen yemekleri topladı. Bunun kefaretinin ne olduğunu soran Hz. Aîşe'ye de hizmetçiyi alıkoyarak kırıldığı tabağın aynısını geri göndermelidir diye cevap verdi (Buhârî, Nikâh 107). Allah Rasûlü, bu meselede kızmış ancak bunu ifade boyutuyla değil, yüzünün kızarmasıyla göstermiştir. İfadelere dökülen kızma şekli sükût etmekten daha yaralayıcı olabilmektedir. Ancak Hz. Peygamber ondan kaçınmıştır. Hatta yerinden kalkmış, hem yemeği hem de tabak parçalarını toplamıştır. Dolayısıyla meseleyi sükût ederek çözmüştür.

Allah Rasûlü, bazı problemleri çözemediğinde yapılacakları ilk kendisi ortaya koyarak çözümün nasıl olacağını öğretmiştir. Hudeybiye anlaşması imzalandıktan sonra, kabul edilen şartlardan dolayı sahabiler üzümüşlerdi. Onlar tavaf edeceğimiz ümidiyle gelmişlerdi. Ancak sonuç, tavafın gelecek seneye ertelenmesiyle şekillenmişti. Onun için Hz. Peygamber, arkadaşlarına kurbanlarını kesmeyi emretti. Müslümanlar ağır davrandılar, içlerinden hiçbiri yerinden kalkıp kurbanını kesmeye teşebbüs etmedi. Allah Rasûlü, bunu üç defa tekrar etti. Ashab-ı Kirâm, tavaf etmeden dönmek istemiyordu. Hz. Peygamber çadırına girdi. Eşi Ümmü Seleme onun üzüntülü halini görünce: artık bir şey söyleme, kendi kurbanını kes, ihramdan çıktığını göstermek için saçlarını kestir. Bunu görünce onlar da sana uyararak senin yaptığını yaparlar, dedi. Hz. Peygamberi böyle yaparken gören Ashab-ı Kirâm, hepsi de ona tabi olup kurbanlarını kestiler ve ihramdan çıktılar (Buhârî, eş-Şürûd, 15).

Rasûlüllâh'ın toplumsal meselelerde ortak akli devreye soktuğu bilinmektedir. Hacerü'l-Esved'in Kâbe'ye yerleştirilmesinde yaşananlar buna örnek teşkil etmektedir. Kâbe'ye en son taş konulduktan sonra her kabile Hacerü'l-Esved'i yerine yerleştirme hakkının kendinde olduğunu iddia ettiler. Bu durum nerdeyse savaşa kadar gidecekti. Daha sonra aralarında Beni Şeybe kapısından ilk kim gelirse problemin çözümünde hakem olmasını teklif ettiler. Her kabile bu öneriyi kabul etti. Beni Şeybe kapısından ilk girenin Hz. Peygamber olduğunu gören kabileler, "Bu, emin kişidir, onun aramızda vereceği hükme razıyız" dediler. Mesele Hz. Peygambere anlatıldı. O da, elbisesini çıkarıp yere serdi. Hacerü'l-Esved'i onun üzerine koydu. Kabile temsilcilerine, her bir kabilede bir kişi gelsin dedi. Hz. Peygamber, her bir kabile temsilcisinin elbisesinin bir köşesinden tutmasını ve kaldırmasını istedi. Kabile temsilcileri kaldırdılar, Allah Rasûlü de onu yerine yerleştirdi (İbn Hişam, *es-Sîretü'n-Nebeviyye*, I, 192-197). Kabilelerin savaşın eşiğine geldiği bir meselede Hz. Peygamber ortak akli devreye sokarak problemi halletmişti.

Hz. Peygamber, merhametle, ikna ederek, öfkesini tutarak, empati yaptırarak ve fiili olarak çözümleri göstererek ve ortak akli kullanarak problemlerin hallolmasını sağlamıştır. Bugün ceviz kabuğunu doldurmayacak meselelerle ürettiğimiz problemleri Allah Rasûlü'nün hayatını öğrenerek ortadan kaldırmamız mümkündür. Problemler, her ne kadar tecrübe sağlasa da, hayatımızdan birçok şeyi götürdüğünü de unutmamak gerekir. Ne mutlu ki, âlemlere rahmet olarak gönderilen bir Peygamberin ümmetiyiz. Mutluluğun ve sıkıntının zirvesini yaşamış bir Peygamber'den her gün karşılaşılması muhtemel problemler için yüzlerce çözüm örnekleri vardır. Bizler, her gün hayatından en küçük bir ayrıntıyı bile gözden kaçırmayıp öğrenelim diye çaba sarf ettiğimiz sanatçı, siyasetçi, futbolcu, oyuncu vs. kişilere ayırdığımız zaman kadar Peygamberi anlamaya çalışsak, bireysel ve toplumsal yaşadığımız problem katsayımız mutlaka düşecektir. Hem dünya hem de ahiret mutluluğunun O'nun öğretilerini anlamaktan geçtiğini idrak etmenin zamanı gelmedi mi?